

Kortárs fizikusok és Isten létezése

[magyar – Hungarian – مجري]

Ja'far Sheikh Idris

Fordította:

EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER (EIRC)

& Julia Gabriel

Ellenőrizte: Gharabli Gabriella

2014 - 1436

IslamHouse.com

﴿ الفيزيائيون المعاصرون والوجود الإلهي ﴾

« باللغة المجرية »

جعفر شيخ إدريس

ترجمة:

المركز الأوروبي للدراسات الإسلامية

& جوليا جبريل

مراجعة: جبريلا غرابلي

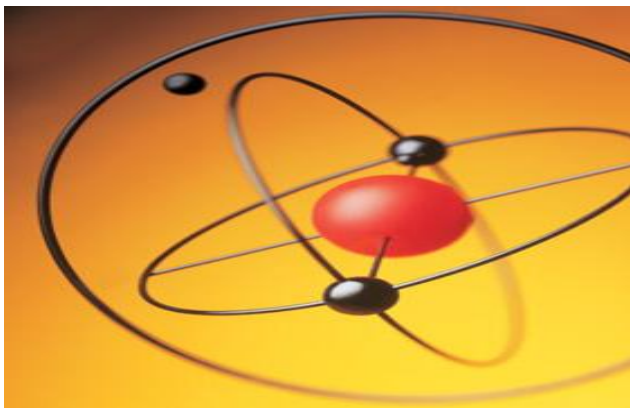
2014 - 1436

IslamHouse.com

A Könyörületes és Irgalmas Allah nevében

Kortárs fizikusok és Isten létezése

Az anyag örökkévalósága

Az, hogy Isten létezik-e vagy nem, nem része semmilyen empirikus tudománynak, akár a természettudományok, akár társadalomtudományok területeiről is legyen szó. Ugyanakkor a tények, vagy amik tényeknek látszanak, különösen a fizikában és a biológiában, gyakran egyik vagy másik nézőpontot látszanak alátámasztani. Ez a könyvecske ezért nem a fizikával foglalkozik, hanem a fizika és Isten létezésének kérdése közötti kapcsolatról. Közelebbről egy racionális kritika az iszlám nézőpontjából a modern ateista kísérletekről, amelyek igyekeznek megfelelni az ősröbbanás teóriájának. Nem foglalkozik a Teremtő létezését bizonyító

pozitív bizonyítékokkal; csak bemutatja az ateizmus megtámogatásához használt érvek érvénytelenségét.

Egyik legfontosabb érv, amelyet felhoznak valamilyen formában az ateizmus támogatására, hogy a világ, vagy legalább valamely része öröktől fogva fennáll, és, mint ilyen, nincs szüksége teremtőre. Néhány görög gondolkodó abban hitt, hogy az égitestek, különösen a Nap örökkévaló. Egyikük, Galenus legfontosabb érve Al-Ghazáli szerint az volt, hogy mivel minden korban ugyanolya méretű volt, ez megmutatja, hogy nem múlandó, mert ha az lenne, akkor az elromlás jeleit mutatná, de nem így van. Al-Ghazáli azt mondja, hogy ez nem helyes érv, mert:

Először... nem hisszük el neki, hogy valami nem hanyatlik; a hanyatlás csak egy módja az elmúlásnak; ugyanakkor nem valószínű, hogy valami hirtelen, teljes formájából elmúljon. Másodszor, ha el is hisszük neki, hogy nincs elmúlás hanyatlás nélkül, honnan tudja, hogy nem szenvedett el semmilyen hanyatlást? Hivatkozása a megfigyelésekre nem elfogadható, mert mennyiségeik [az általuk ismert mennyiségek] csak hozzávetőlegesen ismertek. Tehát ha a Nap, amely szerintiük százhetvenszerese vagy még többszöröse a Föld méretének¹, hegynyi méretekké csökkent volna, nem lenne érzékelhető. Tehát lehetséges, hogy elmúlik, és lehetséges, hogy hegy nagysággal csökkent, de az érzékszervek nem érzékelik... (Al-Ghazáli)

Al-Ghazáli feltevését, hogy a Nap mérete csökkenhet, egy ritka megsejtés volt, amit később a tudomány igazolt. A

---

¹ Ma tudjuk, hogy mindenképpen több. A Nap tömege 333,000-szorosa a Földének, és sugara 109-szerese a Föld sugarának.

tudósok ma azt mondják, hogy a Nap valóban hanyatlik, mégpedig sokkal jobban, mint feltételezték, és végül meg fog szűnni.

A Nap által kibocsátott energia olyan nagy, hogy a Nap másodpercenként 4.3 billió kilogrammal csökken. Ez mégis olyan kis hányada a Nap tömegének, hogy a változás nehezen észrevehető.

Napunk korát 4.5 billió évre becsülik, és valószínűleg jelen lesz még 4.5 billió évig. (Wheeler)

Ha az égitestek nem örökkévalóak, akkor mi az örökkévaló, az anyagok, amelyekből ezek az égitestek kialakultak? A fizikusok azonban felfedezték, hogy ezek az anyagok molekulákból állnak össze. Akkor a molekulák az örökkévalóak? Nem, mert ezek atomokból állnak. És mi a helyzet az atomokkal? Valamikor azt hitték, hogy láthatatlanok, és mint ilyen, ez az a változtathatatlan anyag, amelyből az anyagi világ minden változékony formája alakul. És végül, ez lett az a szilárd alap, amelyre a modern ateizmus épült.

A tudomány azonban tovább fejlődött, és e fejlődésében zavarba hozta az ateistákat. Hamarosan felfedezték, hogy az atomok nem az a változatlan szilárd végső örök alkotóelemei az anyagnak, amelynek sokáig hitték őket. Mint minden más, ezek is oszthatóak, atomon belüli részecskékre, amelyek szintén még kisebb alkotóelemekre oszthatóak. Van ennek az oszthatóságnak vége? Senki sem tudja; de ha lenne is, az sem segítene az ateistáknak, mivel a tudomány nem csak azt mutatta meg, hogy az atomok és alkotóelemeik oszthatóak, hanem el is törölte az anyag és az energia közötti divíziót. Tehát minden anyagrész, bármilyen kicsi is legyen, nemcsak elvileg, hanem gyakorlatilag is energiává változtatható és

fordítva. Ez azt eredményezi, hogy nem marad semmi sem, amelyre azt mondhatná valaki, hogy ez mindig így volt, mint most, és örökké így is marad.

Ez a felfedezés egy tollvonással megszüntethette az ateizmus lehorgonyzását az anyag örökkévalóságánál. Ha ez nem tette, az ősrobbanás elmélete bizonyára megtette. Ez volt az az elmélet, amely a végső csapást merete az univerzum bármelyik részének örökkévalóságának. Miért?

A kozmológusok szerint az ősrobbanás nem csak az anyag és az energia megjelenését jelenti egy korábbi semmiben, hanem a tér és az idő teremtését is. Az univerzum nem térben és időben keletkezett; a tér és az idő a teremtett univerzum részei. (Davies)

Az ősrobbanással kapcsolatos legnagyobb félreértés az, hogy egy anyagröggként kezdődött valahol az űrben. Nem csak az anyag jött létre az ősrobbanás alatt. A tér és az idő is akkor keletkeztek. Tehát ahogy az időnek, úgy a térnek is van kezdete.” (Boslouh)

A kezdetben semmi sem volt, sem idő, sem tér, sem csillagok, sem bolygók, sem sziklák, sem növények, sem állatok, sem emberek. Minden a semmiből lett. (Fritzch)

Az Isten létezésével vagy nem-létezésével kapcsolatos kérdés, ahogy mondtuk, nem valamilyen empirikus tudomány területe. A tudósok azonban emberi lények. Néha nem tudják elkerülni a tudománytalan, de emberi alkalmazását tudományuknak. Azt sem tudják elkerülni, hogy érzéseik legyenek az ilyen vonatkozásokkal kapcsolatban.

Jasrow mondta Einsteinról:

Zavarta a felrobbanó univerzum gondolata, mert ez arra utalt, hogy a világnak volt kezdete. Egy levélben De Sitterhez Einstein azt írta: „A táguló univerzum gondolata idegesít engem.” ... Furcsa ez az érzelmes nyelvezet a matematikai képletek taglalásához képest. Gondolom az idő kezdetének gondolata a teológiai vonzatai miatt zavarta Einsteint. (Jasrow, 29)

Gastro hasonló reakciót idéz más tudósoktól, mint például Eddingtontól, aki azt mondta, hogy „*a kezdet fogalma visszataszító*” számára, és érzelmi reakcióját annak a ténynek tulajdonítja, hogy nem „*olyan természeti jelenségről beszélnek, amelyet nem lehet megmagyarázni*”¹ és a tudósok effajta reakcióit a következőképpen kommentálja:

...érdekes demonstrációját adják a tudományos észnek – amely feltételezhetően egy nagyon objektív ész – amikor maga a tudomány által felfedezett bizonyíték vezet a hivatásunk tételeiben való hittel való konfliktushoz. Úgy tűnik, a tudósok pontosan úgy viselkednek, mint bárki más, amikor arról van szó, hogy hitünk ellenkezik a bizonyítékokkal. Idegesek leszünk, úgy teszünk, mintha a konfliktus nem is létezne, vagy értelmetlen frázisokba csomagoljuk. (Jasrow)

---

¹ Gastro pontosabb lett volna, ha azt mondja: „*egy olyan jelenség, amelyet nem lehet természetesen megmagyarázni*”, mivel az Isteni teremtés egy a magyarázatok közül, és az ilyen esetekben az egyetlen.

Okok sorozata

Ha az anyag, az idő és a tér mind rendelkezett kezdettel, a kérdés, amely természetesen vetődik fel: Hogyan jöttek létre? A Korán elmondja, hogy ha valaki nem hisz Istenben, akkor nem tudja elmagyarázni bárminek a létrejöttét, kivéve a három tarthatatlan magyarázat egyikével:

- a. vagy azt mondja, hogy semmi sem teremtette, vagyis csakúgy megjelent a semmiből,
- b. vagy, hogy önmagát teremtette meg,
- c. vagy, hogy egy olyan dolog teremtette, amely önmagát teremtette meg.

A Korán így szól az ateistákhoz:

„Vagy a semmiből teremtették? Vagy ők a teremtők (saját maguk teremtője)? ~ Talán ők teremtették az eget és a földet? Nem! Nincsenek ők meggyőződve.” [A Kegyes Korán értelmezésének fordítása, 52:35-36]

A Korán nem azt mondja, hogy az arabok, akikhez ez a rész szól, tényleg abban hittek, hogy a dolgok a semmiből teremtődtek, vagy, hogy saját magukat teremtették. Természetesen nem mondták, hogy ők teremtették az eget és a Földet; egyetlen épeszű ember nem mondana ilyet. A Korán csak azt teszi világossá az ateisták számára, hogy álláspontjuk mennyire abszurd.

Sok nyugati ateista filozófus és tudós érveinek figyelmes tanulmányozása után azt találtam, hogy ők mégis e három tarthatatlan kategóriába esnek. Miért tarthatatlan?

A semmiből jött létre?

Tegyük fel, hogy azt mondtad valakinek, hogy volt a semmi, egyáltalán semmi egy bizonyos helyen, aztán hirtelen hopp! egy kacsza megjelent, él és virul. Miért nem hinné el neked, bármennyire is bizonygatnád, hogy pontosan így történt az eset? Nemcsak azért, mert tudja, hogy a kacsák nem jönnek létre csak úgy, ahogy valaki gondolja, hanem mert azt gondolja, hogy hogy az ebben való hit megsérti az ésszerűség alapjait. Így hozzáállása nem változna akkor sem, ha azt mondanák neki, hogy az, ami a semmiből keletkezett egy olyan dolog, amelyről még soha nem hallott előtte. Ez azért van, mert abban hiszünk, hogy semmi sem jön létre semmiből, és okokat keresünk, amelyek segítségével megmagyarázzuk a természeti, társadalmi vagy pszichológiai világ jelenségeinek létrejöttét. Emiatt, az ésszerűség alapelve miatt lehetséges a tudomány. Enélkül nem csak tudományunkat, de ép eszünket is kockára tennénk. Sőt, az ok-okozati összefüggések gondolata a dolgok létezéséhez is elengedhetetlen, ahogy azt a muszlim filozófus, Ibn Rusd (Averroes) megjegyezte:

Magától értetődő, hogy a dolgoknak van identitása, és van minősége, amelytől függenek a létezők cselekedetei, és amelytől függően a dolgoknak különböző identitással, névvel és definícióval rendelkeznek. Ha nem így állna a helyzet, hogy minden egyes dolog rá jellemző cselekedettel rendelkezne, akkor nem lenne rá jellemző természete és ha nem lenne rá jellemző természete, akkor nem lenne különleges neve vagy meghatározása. (Tahafut Attahafut)

Önmagát teremtette?

Annak az abszurditása, hogy valami önmagát teremtsen meg, még világosabb. Hogy valami képes legyen teremteni, már létezőnek kell lennie; mert ha nem lenne megteremtve, nem létezne. Az a gondolat, hogy valami önmagát teremti meg, ellentmondás.

Egy olyan dolog teremtette, ami önmagában is egy teremtett dolog?

Lehet egy véges dolog okozója egy önmagában is véges dolog? Igen, ha azonnali, tökéletlen okokra gondolunk, mint étel és táplálás, víz és virágzás, tűz és égés, stb. De ezek nem teljes okok. Egyrészt, mert önmagában egyikük sem elégséges önmagában ahhoz a hatáshoz, amelyet neki tulajdonítunk; minden ideiglenes ok hatása számos más pozitív és negatív feltételtől függ. Másrészt, mert mivel ideiglenes, maga is más dolgok okozata, tehát nem lehet semmi létrejöttének alapvető oka. Tegyük fel, hogy a következő egy ok-okozati sorozat: O1, O2, O3, O4... On. O1-et O2 okozta, O2-t O3, és így tovább. Az ilyen ideiglenes okok igazi és hasznos okok, különösen gyakorlati okokhoz és nem teljes magyarázatokhoz; de ha a végső okát keressük mondjuk O1 létrejöttének, akkor az bizonyosan nem O2 lesz, mivel annak O3 okozta a létrejöttét. Ugyanezt lehet elmondani O3-ról és így tovább. Tehát ha végtelen ideiglenes ok-okozati összefüggést fel is tudunk sorolni, az még mindig nem magyarázza el O1 létrejöttének valódi okát. Más szavakkal: mikor jön létre O1? Csak, miután O2 létrejött. Mikor jön létre O2? Csak, miután O3 létrejött, és így tovább On-ig. Tehát O1 nem jön létre, amíg On nem jön létre. Ugyanez a probléma megy tovább On után is, az örökkévalóságig. Ez azt jelenti, hogyha O1 létezése ilyen ideiglenes dolgoktól függött volna, akkor soha nem jött volna

létre. Nem lenne valós ok-okozati lánc, csak egy sorozat nem-létező, ahogy Ibn Tajmijjah¹ elmagyarázta. A tény azonban az, hogy létező dolgok vesznek körül minket; tehát végső okuk más kell, hogy legyen, mint az ideiglenes okok; egy örökkévaló, tehát nem okozott ok.

Amikor valaki, akár tudós vagy nem tudós, ragaszkodik hibás nézeteihez minden bizonyíték ellenére, nem marad számára más, hogy álláspontját alátámassza, minthogy kétséges érvekhez folyamodik, mivel egy érvényes érv sem támogathat egy hamisságot. Ez volt a helyzet minden ateista tudóssal és filozófussal, akik hisznek az ősrobbanás elméletében.

Néhányan arcátlanul azt állították, hogy az univerzum eredeti anyaga a semmiből származott. Fred Hoyle, aki az egyensúlyi állapot elméletét hirdette, amelyet korábban az ősrobbanás elmélete riválisának tekintettek, de amihez, ahogy riválisához is, szükséges egy új anyag létrejötte – azt mondta²:

A legnyilvánvalóbb kérdés, amit fel lehet tenni a folyamatos teremtésről a következő: Honnan jön a megteremtett anyag? A semmiből jön. Az anyag csak megjelenik – megteremtődik. Egyik pillanatban az atomok, amelyek az anyagot alkotják, nem léteznek, a következő pillanatban igen. Ez valóban nagyon furcsa gondolatnak tűnik, egyetértek, de a tudományt nem zavarja, milyen furcsa egy gondolat, amíg működik – és ez azt jelenti, hogy bármilyen

---

¹ Taqi al-Dín Ahmad Ibn Tajmijjah (1263 – 1328) iszlám tudós, a mai Szíria területén található Harranban született.

² Később meggondolta magát, nemcsak erről, hanem az egész elméletről.

elméletet pontos formában ki lehet fejezni, amíg a következményei megegyeznek a megfigyeléssel. (Hoyle)

Amikor Hoyle ezt mondta, nagy felzúdulás volt ellene. Azzal vádolták, hogy megsértette a tudomány legalapvetőbb alapelvét, név szerint azt, hogy semmi nem jön a semmiből, és ezzel 'kinyitotta a vallás zsilipkapuját', ahogy egy tudományfilozófus megfogalmazta. Mario Bunge azt mondta:

Teóriája tartalmazza az anyag folyamatos teremtésének hipotéziság 'ex nihilo'. És ez nem pontosan az, amit általában a tudományos határozottság tiszteletének nevezünk, még a legtágabb értelemben sem, mert a semmiből való megjelenés fogalma teológiai vagy mágikus jellemző, még ha matematikai formába is van csomagolva. (Bunge)

Az, hogy az *ex nihilo* teremtés nem tudományos, az igaz, de az, hogy ez egy teológiai jellemző, az azért túlzás. Az Istenhívő vallások nem azt mondják, hogy a dolgok abszolút semmiből jöttek létre, mert ez ellenkezik az alapvető vallásos állítással, hogy Isten teremtette őket. Minden vallásos ember azt mondja, hogy Isten a dolgokat a semmiből teremti meg, és nagy különbség van e két nézet között.

Ha a semmiből való teremtést korábban az ateisták tudománytalannak és teológiai alapelvnek tekintették, egyesek most állítják tudományos státuszát és a vallás lejárására használják.

Először kerül a közelünkbe az egész teremtés egységes magyarázata. Nincs más olyan tudományos probléma, amely alapvetőbb vagy ijesztőbb, mint az a rejtély, hogy hogyan jött létre az univerzum. Megtörténhetett természetfeletti közreműködés nélkül? A kvantummechanika kiutat mutathat a „semmiből nem lesz semmi” ősi feltételezésből. A fizikusok ma

az 'önmagát megteremtő univerzumról' beszélnek: egy kozmosz, amely spontán módon létrejön, ahogyan egy szubnukleáris részecske feltűnik a semmiből bizonyos energiadús folyamatokban. A kérdés, hogy e teória részletei igazak vagy nem, nem fontos. Ami számít, hogy most már lehetséges tudományos magyarázatot adni az egész teremtésnek. (Jasrow)

Milyen magyarázat ez? Tényleg azt kezded magyarázni, hogy valami a semmiből jelenik meg? A tudósok tényleg elhiszik, hogy a szubnukleáris részecskének, amelyre azt mondja, hogy a semmiből tűnik elő olyan értelemben, hogy valóban a semmiből tűnik elő, nincs köze ahhoz, ami megelőzi? Davies állításait egy tudós így kommentálta: „*Ez mindenesetre egy olyan esemény, amely a térben és az időben jön létre, egy olyan világban, amely anyagban és sugárzásban fürdik. A 'semmi' nem látható ebben a helyzetben.*”¹

Ugyanezt a megtévesztő gondolatot ismételte meg egy másik ateista tudós, Taylor egy későbbi könyvben:

Van nulla feletti esélye annak, hogy egy részecske, mint mondjuk egy elektron, mint olyan, megjelenjen a vákuumból. Valójában a vákuum tele van lehetőségekkel, egyike ezeknek magának az Univerzumnak a megjelenése. A semmiből jött létre, ahogyan volt. (Taylor, 22)

Milyen vákuumról beszél Taylor? Ha a szót tudománytechnikai értelemben használja, akkor valóban mondhatja, hogy tele van lehetőségekkel, mint például hogy egy elektron megjelenjen benne, mivel a vákuum valójában nem egy üres terület. Az azonban bizonyosan nem az a semmi,

---

¹ Ezt barátom, Mahjoob Obeid professzor, a híres szudáni fizikus, egy magánlevélben írta nekem.

amelyre az ősrobbanás elméletében utalnak. Tehát ezért nincs analógia egy részecske vákuumban való megjelenése és az Univerzum semmiből való feltűnése között.

Isten helye

Annak a gondolata, hogy valamit a semmi teremtett meg, hogy a semmiből jön, nagyon különbözik attól, hogy önmagát teremti meg. Ezért furcsa, hogy vannak olyan tudósok, akik úgy beszélnek ezekről, mintha ugyanarról a dologról lenne szó. Nemcsak Davies keverte össze a két ideát, ahogy az idézetben láthatjuk, hanem mások is. Taylor azt mondja, hogy az elektronok meg tudják magukat teremteni a semmiből, ahogyan Münchhausen báró megmentette magát a mocsárba süllyedéstől úgy, hogy kihúzta magát a csizmakötőin.

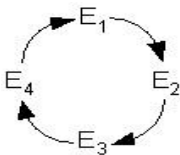
Mintha ezek a különleges részecskék képesek lennének kihúzni magukat saját csizmakötőiken (amely az ő esetükben a köztük lévő erő), hogy megteremtsék magukat a semmiből, ahogyan Münchhausen báró megmenti magát mindenféle látható támogatás nélkül... Csizmahúzását tudományosan elismert forgatókönyvként mutatják be, mint egy magasan specializált univerzum teremtését a semmiből. (Taylor)

Ez tudomány vagy tudományos fantasztikum, amit hallgatunk? Taylor tudja és azt is mondja, hogy Münchhausen története csak mese; amit csinált, azt valójában fizikailag lehetetlen megtenni. Ennek ellenére Taylor ezzel próbál megmagyarázni valamit, ami nemcsak valós, de nagy fontosságú, és így egy annyira abszurd dolgot említ, mint Münchhausen elképzelt története, hogy megmentette önmagát a csizmakötőin kihúzva magát. Münchhausen legalább olyan dolgokról beszélt, amik már léteztek. Taylor különleges részecskéi úgy cselekszenek, mielőtt léteznének! Csak „kihúzzák magukat csizmakötőiken... hogy megteremtsék magukat a semmiből.”!

Hamis istenek

A harmadik alternatívája annak, hogy a dolgok teremtését az egyetlen igaz Istennek tulajdonítsák, az, hogy hamis isteneknek tulajdonítják. Tehát sok ateista próbálja az véges dolgok teremtését olyan dolgoknak tulajdonítani, amelyek maguk is végesek (ahogy korábban mondtuk). Davies azt mondja:

Az a gondolat, hogy a fizikai rendszer önmagában tartalmaz egy magyarázatot saját magára, paradoxnak tűnik a laikus számára, de ennek a gondolatnak van előzménye a fizikában. Míg az ember elismeri (a kvantumhatásokat figyelmen kívül hagyva), hogy minden esemény esetleges, és magyarázata néhány más eseménytől függ, nem kell, hogy az kövesse, hogy ez a sorozat vagy végtelenül folytatódik, vagy Istennél ér véget. Lehet, hogy hurkot alkot. Például négy esemény, vagy tárgy, vagy rendszer, E₁, E₂, E₃ és E₄ a következő módon is függhetnek egymástól: (Davies)

Ez azonban egy ördögi kör világos képe. Vegyük bármelyik feltételezett eseményt, tárgyat vagy rendszert. Legyen E₁, és kérdezd meg, hogyan jött létre. A válasz: ezt E₄ okozta, amely megelőzte; de mi okozta E₄-et? E₃; és E₃ okozója E₂, E₂-é pedig E₁. Tehát E₄ okozója E₁, mert ez az okozatok oka. Ezért E₄ az oka E₁-nek, és E₁ az oka E₄-nek, ami azt jelenti, hogy mindegyik megelőz valamit, és

mindegyiket megelőzi valami. Van ennek értelme? Ha ezek az események, stb. valós létezők, akkor létrejöttüket nem okozhatták, ahogyan Davies feltételezte. Tulajdonképpen okuk az ördögi körön kívül keresendő.

Egy másik filozófus, Passmore azt tanácsolja nekünk:

Hasonlítsuk össze a következőt:

(1) minden eseménynek van oka;

(2) hogy tudjuk, hogy egy esemény megtörtént, az embernek tudnia kell, hogyan jött létre.

Az első egyszerűen azt mondja, hogyha érdekel minket egy esemény oka, akkor mindig lesz olyan ok, amit felfedezhetünk. Azonban szabadságot ad nekünk abban, hogy bármelyik ponton elkezdhethetjük vagy abbahagyhatjuk az okok utáni kutatásunkat; ha akarunk, tovább kereshetjük az okok okait és így tovább a végtelenségig, de nem muszáj ezt tennünk; ha találtunk egy okot, találtunk egy okot, bármi is legyen az az ok. A második kijelentés azonban soha nem engedi meg nekünk, hogy kijelentsük, hogy amit tudunk, az egyáltalán megtörtént... Mert ha nem tudjuk, hogy egy esemény megtörtént-e, csak ha tudjuk, mi volt az az esemény, ami okozta, akkor azt sem tudjuk, hogy az, ami azt okozta, megtörtént-e, mivel nem tudjuk, hogy azt mi okozta, és így tovább a végtelenségig. Röviden, ha s teória teljesíti ígéretét, a sorozatnak valahol meg kell állnia, de a teória olyan, hogy a sorozat nem állhat meg akárhol – kivéve, hogyha egy bizonyos fajta esemény előjogot élvez, vagyis az Univerzum teremtése. (Pasture)

Ha belegondolunk, valójában nincs nagy különbség a két sorozat között, ahogyan Ibn Tajmijjah egykor világosan elmagyarázta (Ibn Tajmijjah, 436-483). Az első sorozatot így lehetne elmondani: hogy egy esemény megtörténjen, az okának

is meg kell történnie. Tehát ha az ok maga is okozott, akkor az esemény nem történik meg, kivéve annak az oka is megtörténik, és így tovább, az örökkévalóságig. Tehát nem egy eseménysorunk lesz, amelyek valójában megtörténtek, hanem egy nem megtörtént események sorozata. És mivel tudjuk, hogy vannak események, arra a következtetésre jutunk, hogy valódi végső okuk nem lehet semmilyen ideiglenes dolog, vagy ideiglenes dolgok sorozata, akár véges, akár végtelen. Végső okozójuk egy olyan dolog kell, hogy legyen, amely különböző természetű, mint az véges dolgok; örökkévalónak kell lennie. Miért mondjuk, hogy 'végső'? Mert, ahogy korábban mondtam, az eseményeket addig lehet úgy tekinteni, mint más események valódi okai, amíg felismerjük, hogy nem teljes és másoktól függő okok, és mint ilyenek, nem olyan okok, amelyek megmagyarázzák valaminek a létrejöttét abszolút értelemben, vagyis, hogy nem vehetik el Isten helyét.

Mi végül is a fontossága ennek a diskurzusnak? Lehetett volna valami magyarázat erre az ősröbbanás elmélete előtt, de különösen Daviesnek világosan kellett tudnia, hogy nincs helye ennek egy olyan ember világnézetében, aki abban hisz, hogy az univerzumnak volt egy abszolút kezdete.

A tényt, hogy minden körülöttünk véges, és hogy nem teremthette más, mint egy örökkévaló Teremtő, ismerte az emberiség teremtésük hajnala óta, és az emberek elnyomó többsége is ebben hisz.¹ Ezért hiba lenne úgy értelmezni ezt az

---

¹ „...a spekulatív ateizmus első közzétett bevallása 1770-ben jelent meg a kontinensen és 1782-ben Britanniában.” (Russell, Ateizmus)

„A legújabb Gallop adat azt mutatja, hogy az amerikaiak 96%-a azt mondja, hogy hisz Istenben...” , (Carter, Culture). A százalék bizonyára nagyobb a nem-nyugati világban.

írást, hogy Isten létezését az ősrobbanás elméletének igazságára alapozza. Én semmiképpen sem ebben hiszek; nem ez a mondanivalója ennek az írásnak. A legfőbb célja az írásnak inkább az, hogyha egy ateista hisz az ősrobbanás elméletében, akkor nem kerülheti el, hogy elismerje, hogy az univerzumot Isten teremtette. Ez az, amit bizonyos tudósok őszintén elismertek, és mások haboznak tudtul adni.

Nincs tere annak, hogy azt feltételezzük, hogy az anyag és az energia létezett korábban, és hirtelen tetté galvanizálódtak. Mi különböztetné meg azt a pillanatot az örökkévalóság bármelyik másik pillanatától? ... Egyszerűbb feltételezni az ex nihilo teremtés, mint Isteni akarat ami létre hozta a természetet a semmiből. (Jastro)

A táguló univerzum első okozóját illetően az olvasóra bízunk, hogy beillessze, de a mi elképzelésünk nem teljes Nélküle. (Jasrow)

Ez azt jelenti, hogy az univerzum eredeti állapotát nagyon figyelmesen meg kellett választani, hogy a forró ősrobbanás modellje helyes legyen az idők kezdetekor. Nagyon nehéz lenne megmagyarázni, hogy az univerzum miért kezdődött ezen a módon, kivéve, mint egy Isteni tett, Aki olyan lényeket akart teremteni, mint mi. (Hawking)

www.islamhouse.com

WWW.ISLAMHOUSE.COM